Ročník XII. — Číslo 38. Kvasilov dne 25. září 1937. Opłata pocztowa uiszcz. gotówką. 35 gr.

Rukopisy se nevracejí.

ADRES REDAKCJI: KWASIŁÓW - CZESKI

# Hlas Volyně

Neleň, ale nerozčiluj se, neboť jsi věčný. Odměřuj všecko správně, co neuděláš ty, dodělají jiní.
T. G. Masaryk.

Týdeník věnovaný českým zájmům v Polsku.

## Poslední cesta presidenta Tomáše Masaryka.

Na poslední cestu T. G. Masaryka Prahou zasvítil jeden z nejkrásnějších zářijových dní.

Od prvého svítání pražské ulice se zaplnily spěchajícími davy, které na místech, kudy se měl průvod bráti, stejně už zastihly množství lidí, zejména z venkova, kteří tu trpělivě přečkali noc s pondělka na úterý.

Místo ne důležitějších příprav bylo arciť na Hradě pražském. Když přešly v pondělí večer poslední řady statisíců, které procházely před katafalkem v Plečnikově síni po tři dny a dvě noci a dosáhly počtu daleko přes tři čtvrti milionu, rozloučili se ještě naposledy s presidentem Osvoboditelem členové obou sněmoven.

Již po osmé hodině ranní začala na Hradčanské náměstí přijíždět auta se smutečními hosty, kteří byli v bráně vítáni skupinami vojenských a civilních pořadatelů a uváděni na svá místa.

Před hlavní branou zastavovala auta s příslušníky zahraničních delegací v pestrých a honosných uniformách, s odznaky vysokých hodností světských i církevních. Přijeli všichni členové vlád, T. G. Masarykem jmenovaných s nynější vládou v čele, všichni poslanci a senátoři a předsedové stran, zástupci zemí a nejvyšších úřadů, učenci a vědci všech vysokých škol, i delegáti starobylých universit zahraničních, zástupci města Prahy a hlavních měst evropských, jakož i zástupci obcí z rodného kraje Masarykova. Největší pozornost na pravé tribuně budila tvář Léona Bluma, náměstka francouzské vlády, rumunského ministerského předsedy Tatarescu a jihoslovanského premiéra dr. Stojadinoviče.

V 9 hodin 30 min. rozezvučely se všechny zvony svatovítské katedrály a nejsmutněji duněl v nich hlas největšího z nich, Zikmunda, který jen málokdy zazní.

Krátce před 10. hodinou vešel do smuteční síně průvod rodiny T. G. Masaryka, provázené českobratrským kazatelem Urbánkem. Vyslanec Jan Masaryk, dr. Alice Masaryková, Olga Revilliodová se svými syny Herbertem a Leonardem, vnučky Herberta a Anna s matkou, neteř Ludmila se svým chotěm, vyslancem Lípou. Pak přistoupilo ke katafalku šest generálů, zvedli rakev s ostatky presidenta-Osvoboditele na svá ramena a nesli ji Matyášovou branou ke katafalku v prvním nádvoří.

Dříve, nežli rakev spočinula na katafalku, sestoupil s hlavního schodiště president republiky dr. Beneš, a pronesl řeč o životě a velkém odkaze T. G. Masaryka a vyzval národ, aby tento odkaz bránil a navždy zachoval.

Jakmile president skončil, zazněl nádvořím velebný chorál "Svatý Václave", zpívaný Pěveckým sdružením pražských učitelů za dirigování M. Doležela. Nejúčinněji promlouvala k srdcím slova: "Nedej zahynouti, nám ni budoucím." Po této písni zazněla mohutně chorál husitský "Kdož jste boží bojovníci.

Zpěv dozněl. Pohnutí projelo nádvořím, když k rakvi presidenta-Osvoboditele přistoupilo opět šest generálů a vzavše ji na svá ramena, odnášelo ji Matyášovou branou k dělu, na jehož lafetu byla připevňována.

Pohřební průvod dává se na cestu Prahou, dlouhou přes 7 km a přece nestačí, aby se ní stisnili všichni, kdo chtěli vyprovoditi presidenta Osvoboditele na jeho poslední cestě.

V jeho čele jede generální inspektor čsl. branné moci, arm. gen. Syrový.

Celá československá armáda vyprovodila svého prvního vrchního velitele na jeho poslední cestě s delegacemi všech vojenských těles, všech československých pluků.

Za rakví šel syn presidenta Osvoboditele Jan Masaryk a vnuci presidentovi Herbert a Leonard Revilliodovi. Za nimi pak kráčel president republiky dr. Edvard Beneš.

Za nejvyšším představitelem československého státu ubírala se skupina zástupců hlav cizích států, seřazených v pořadí států na základě toho, jaké místo zaujímá začáteční písmena francouzského názvu dotyčného státu ve francouzské abecedě.

Pak následovala v podobném pořadí států podle francouzské abecedy skupina zástupců cizích vlád a cizí delegace.

Dále pak kráčeli předseda poslanecké sněmovny N. S. Jan Malypert a a předseda senátu N. S. dr. Fr. Soukup, mezi nimiž šel předseda vlády dr. Milan Hodža. Za nimi následovala skupina všech členů vlády, mimo ty, kteří nemohli kráčeti v průvodu pro churavost a kteří jeli stejně jako rodina presidenta Osvoboditele s výjimkou vyslance Jana Masaryka z Hradu na nádraží.

Další skupinu tvořili členové poslanecké sněmovny a senátu N. S., kteří se dostavili korporativně a v jejichž čele kráčeli místopředsedové obou sněmoven Národního shromáždění.

Následovala skupina presidentů Nejvyšších soudních tribunálů, generálů a církevních hodnostářů.

Také všechny vysoké školy vyslaly k pohřbu své delegace, stejně jako učené společnosti československé. V čedelegací vysokých škol kráčeli většinou jejich rektoři.

Další skupinu smutečních hostí tvořili starostové hlavních měst jednotlivých zemí spolu s náměstky primátora města Prahy a se starosty měst, ve kterých president Osvoboditel za svého pobytu žil.

Další oddíl smutečního průvodu tvořilo legionářská bratrstvo, které se shromáždilo v Praze z celé republiky aby doprovodilo na poslední cestě vůdce československého odboje. Po legionářích kráčí vojsko všech druhu zbraní.

Zvolna dospěl průvod na prostranství před poslaneckou sněmovnou a postupuje dále k Staroměstské radnici.

Pod arkýřem radnice, stáli členové ústředního zastupitelstva hlavního města Prahy v čele s primátorem drem Zenklem, místní výbory a městské rady, pod orlojem jsou shromáždění zástupci a obyvatelé Hodonína se starostou Jar. Dobrovolským. Prostranství pod balkonem radnice zaplnili starostové českých měst a obcí. Poslední hold presidentu Osvoboditeli vzdalo na 3000 zástupců čsl. samosprávy, Svazu čsl. měst a obcí. Před Husovým pomníkem byla českobratrská církev evangelická.

Před Wilsonovo nádraží přišel pohřební průvod krátce po jedné hodině.

O půl 2. hodině začal poslední velký pochod armády Československé re-

(Pokračování na str. 3.)

# Zahraničně—politická cesta Mussoliniho.

Kdo sleduje denně italskou zahraniční politiku, dnes na hranicích v Brenneru, zítra na protikomunistické frontě, pozítří v Středomoří a popozítří opět ji doprovázi do afrického pralesa, tomu se točí hlava a ztrácí při tomto ustavičném komíhání snadno orientaci. Co však z blízka vypadá nesrozumitelné, bude s perspektivy a odstupu patnácti let přehledné. Vstupme tedy do letadla dějin, abychom přehlédli cestu od pochodu na Řím až k Imperiu.

Přes všechny zmatky zůstává vůdčí linkou rovnoprávnost se západními mocnostmi. Po uchvácení moci v r. 1922 nadhodil Duce jako ministerský předseda ve své první sněmovní řeči otázku po postavení v Dohodě a žádal stejná práva a stejné povinnosti; v opačném případě, že uhodí hodina Dohodě, a Italie bude chránit své zájmy loyálně na jiný způsob. Rozpory s Anglií a Francií ovládly celou další politiku a donutily Mussoliniho k tomu, aby zesílil moc své země, aby vynutil stejná práva a stejné povinnosti, jak on jim rozumí. Byl učiněn mnohý marný náběh, v Korfu musel ustoupiti před anglickou hrozbou, dohoda s Jugoslavií ztroskotala zásahem Francie, vztahy k Řecku a Turecku zůstaly nejisté, protože francouzský a anglický vliv mohl býti v rozhodujícím okamžiku silnější, s Německem potkávala se Italie brzy přátelsky, brzy nepřátelsky, a obrácení k Maďarsku a potom k Rakousku znamenalo málo vůči Malé dohodě, která věděla, že má Francii za sebou. Za každou cenu, dokonce i ve Svazu národů, se měla Italie uplatniti jako mocný činitel, a nebyla-li dosti silná, aby prorazila, měli ostatní aspoň vědět, že je dosti silná, aby překážela.

Její cíl byl však přece jenom vždy na druhé straně. Patřila k námořním velmocem, které se chtěli dohodnouti o stavu zbrojení ve Washingtoně nebo Londýně; převzala vedle Anglie záruku v locarnské smlouvě a byla z pochopitelných důvodů předbojovníkem proti anšlusu. Potom si počala opatřovat svoje východiska pro koloniální expansi. Nejdříve musila jí býti podřízena celá Tripolitanie, než mohla žádati od Francie úpravu hranic na jihu. Anglie jí odstoupila území za řekou Džub v severní Africe a podporovala její zájmovou sféru v Habeši. To byla jedna z oněch dvojznačných dohod, jak je přivedlo do módy koloniální právo v 19. stol. Také zde musela se Italie sama nejdříve dopracovati k hranicím a v tomtéž roce 1925 změnil guvernér somálský de Vecchi ochranné panství nad sultanáty ve skutečnou státní svrchovanost.

Celá tato politika byla by probíhala daleko přímočařeji, kdyby Mussolini nebyl musel háiiti také svůj režim proti antifašismu. Ve Francii však našli Fuorusciti, političtí emigranti, přátelské přijetí, protože se shodovali s idejemi levicových stran. Francouzští pravičáci nebyli však proto ještě přáteli fašismu, nýbrž odmítali italskou zahraniční politiku, protože rušila v celé střední Evropě jejich kruhy. Byl to zvláštní náhodou Laval, jenž jako první se pokoušel vážně o všeobecné dorozumění s Italií a přál její koloniální politice, aby ji odvrátil od Evropy.

Úspěchy a neúspěchy této politiky se vzájemně vyvažovaly, konečný cíl však zůstal daleko vzdálen jako na počátku. Dílčí koncese Angličanů a Francouzů na koloniální půdě svědčily však spíše o blahovůli dobrých obchodníků, než o uznání zrovnoprávnění. Tak se vlastně celá politika pohybovala v kruhu, zatím co velká hospodářská krise přiváděla do nebezpečí vnitrohospodářské výkony fašismu. Tu



# Besídka.

## Případ cikána Lesky.

(Z uherských povídek.)

(Dokončení.)

Pan Távol byl soudce velmi rozšafný. On to byl, který vypátral, když vrchnímu županovi poplivali kabát, že ten kabát poplival Ferencz Misö, řezník.

Když k němu přivedli Lesku, řekl stručně: „Přiznej se!“ Leska zaplakal.

„Přiznej se,“ opakoval pan Távol, „přiznáš-li se, doporučíme tě císařské milosti. Kde je pan Szokás?“

Leska vzdychl: „Velkomožný pane, když tomu tak, zabil jsem to prase...“

„Pan Szokáš že byl prase, pse, vrahu?“ Távol.

„Nikoliv,“ koktal Leska, „pan Szokás byl dobrý pán, nás cikány opatroval, pomáhal. Péro měl, kterým psal o nás proklatých, dobrý pán, vznešený pán...“

„Prase náleželo“ pravda, k jeho majetku, ale slíbil nám leccos. Tak tedy byl posledně u nás a také slíbil. Slib, vaše urozenosti, je pěkná věc, ale... Proto šel jsem tam samý večer do Életmódu, kde má jeho jasnost pan Szokas prasátka na dvorku. Je to tři hodiny od nás. Vzal jsem si tedy jedno. Není to hřích, myslím. Pan Szokás, dobrý, urozený pán, má nás rád. Obdivujeme se mu. Nevinen jsem velkomožný pane...“

„Jak nyní lže,“ myslil si Távol a tázal se: „Nevíš tedy nic o panu Szokásovi?“

„Nic vaše urozenosti. Byl u nás pravda, před třemi dny. Ale, jak bych, já, ubohý šedivec, věděl o urozeném, velkomožném dobrodinci...“

Nyní nezbývalo nic jiného panu Távolovi, než podrobit ho křížovému výslechu, na který odpovídal s bědováním, že “devleh“ a “dad devleh“, ví sami dobře, jak velké je jeho „pristižis“.

A přece stálo v protokolu zřetelně: „Velkomožný pane, když tomu tak, zabil jsem to prase...“

Pan Távol nepochyboval, že se stala loupežná vražda, jejíž obětí stal se pan Szokás.

*

Následující den zatkli celou rodinu cikána Lesky; členové její, předvedeni před soudce, přiznali se, že skutečně to prase zabili...

*

List pana Szokáse svému příteli panu Imerüovi.

Drahý příteli!

Píši ti tento list ze svého statku v Életmódu. Dva dny jsem ničeho nejedl, jen pil víno a nikam nevyšel. Jsem zklamán, úplně zničen. Mé naděje, zář, kterou jsem obklopoval ničemné cikány, zmizela úplně. Ztroskotaly se mé naděje a nevěřím již v dobro. Šel jsem tyto dny, jako obyčejně, do Veremu, abych změřil anthropologický starého cikána, ničemu Lesku, a jeho rodinu. Obdaroval jsem je štědře, jako vždy, mohu říci, že jsem je sám vlastně vydržoval a že ti ničemové nikdy neměli nouze.

Změřiv jejich nosy a uši odebral jsem se pak přímo do svého Életmódu, abych vyřídil jistou záležitost, neboť šafář si stěžoval, že někdo krade z chlévu.

Maje šafáře v podezření, že on sám krade, jako tvůj, čekal jsem netrpělivě celou noc u okna, kouře z dýmky, abych se ubránil dřímotě.

O třetí hodině noční zpozoroval jsem jakousi černou postavu, která vnikla mezi chlévy. Skrčil jsem se, abych seznal, kdo je ten darebák, a tu když muž onen vyšel, seznal jsem, že to jest ten ničema Leska, odnášející s sebou prase...

Ten Leska, o kterém jsem ve svém díle psal, a kterého za nejlepšího pro-

se Mussolini rozhodl pro politiku gordického uzlu a nutil s posledním obrovským úsilím štěstí, aby mu sloužilo. Imperium je hospodářsky směnka na budoucnost, teprve slib, dosud ne splnění. Ale již dnes můž býti předložena tato politická směnká a jestliže ji západní mocnosti akceptovaly jen po dlouhém zdráhání, je zahraničněpolitická posice italské středozemské mocenstvi vyzvednuta na úroveň Anglie a Francie. Těžiště je posunuto na jih, a jakmile se zde dole sejde italská moc s oběma západními mocnostmi k společné obraně koloniálních zájmů, klesne politika ve střední Evropě na pomocný účel. Zachování nynějšího stavu ve střední Evropě a na severu má pečovat o to, aby velmoci mohly pěstovat své světové zájmy mimo Evropu.

Věra Kosková:

## T. G. M.

Hrdlo se sevřelo bolestí,
na duši smutek paď,
v nerovném boji tatíček
tam v Lánech v Čechách pad.
Tatíčku předrahý, milý,
koho se budem ptát,
máme-li brázdu naši
hlouběji zaorat? . . .
Leží náš tatíček tiše,
na tváři mír a klid,
on ví, že dobře půjde
jím vychovaný — drahý lid.

hlásil jsem z té ničemné raçy — —

Dnes si pan Távol velmi libuje, jak přišel na to, že Leska ukradl panu Szokasovi vepříka, a na mou duši, aspoň deset lidí slyšelo, jak mu vrchní župan řekl: „Máte velkou budoucnost, milý příteli, jste prozíravý, jako cikánská hadačka Meg-Merillis . . .

## Smrt tatíčka Masaryka.

Hluk ustál . . . Vše ztichlo naráz.
Šedivá mračna přinesla truchlivou zvěst
tatíček mrtev jest,
větříček zašeptal
a nesl tu smutnou zvěst
Volyni dál.
Lid ustál v práci a němě se zahleděl
ku straně vlasti své a k horám svým,
zdaž pravdou je, co větérek pověděl,
že srdce tatíčka již přestalo nám bít?
Ó, hlavo národa, tatíčku milý,
dnes česká Volyň žalostně lká
a chce Ti vzdát poctu i v této chvíli,
když Tvoje ústa již navždy umlkla.
Jak bolno je všem Čechům na Volyni,
že zrak Tvůj více na nás nehledí,
že smrt nám vzala genia
a slova Tvoje navždy dozněla.
My volyňští Čechové klonime hlavy své
a slzy u všech na líci je zřít.
Tělo nám vyrvala zákeřná zloba,
přec duch Tvůj mezi námi nepřestane
[žít.

Mikuláš Chrpa.

## Poslední cesta presidenta Tomáše Masaryka.

(Dokončení ze str. 1.)

publiky před jejím tvůrcem a dlouholetým velitelem.

Po přehlidce přinašeji legionáři rarakev s tělesnou schránkou presidenta Masaryka, přikrytou červenomodrobílou vlajkou a kladou rakev na smuteční vůz. O 15. hod. vlak se pomalu rozjíždí a president Osvoboditel opustil půdu hlavního města Prahy.

Pohnutlivý byl pohled na cestu z Prahy do Lán — lidé se soustřeďovali v železničních stanicích a k trati. Od lánského nádraží k lánskému zámku byla hlava na hlavě.

Nebylo suchého oka cestou k lánskému hřbitůvku. Lidé před rakví klekali. Poslední úsek cesty byl opět vrouben legionářskými řadami. Od nádraží na hřbitov cesta trvala pět čtvrtí hodiny.

Na hřbitov vstoupili jen členové rodiny a nejvýznačnější oficiální osobnosti. Kazatel českobratrské jednoty Urbánek vykonal pohřební obřad. Pěvecký sbor “Smetana“, pěje státní hymnu — a rakev je spouštěna do hrobu. Do hrobu byla ještě uložena prsť z místa, na němž stával presidentův rodný domek v Hodoníně, prsť z Hustopečí a od mohyly Štefanikovy z Bradlá, z Bystričky v Turci a posléze prsť z hrobu J. A. Komenského.

## KRAJANÉ!

První president republiky Československé Tomáš Garrigue MASARYK dobojoval svůj velký životní zápas. Zemřel 14. září ve 3 hod. 29 min. na zámku v Lánech.

Aby česká menšina v Polsku svůj žal a bol nad úmrtím nejslavnějšího Čecha naší doby náležitě projevila, správa České matice školské v R. P. doporučuje po dobu 6 týdnů t. j. do 26. října 1937 zachovati smutek a zříci se do stanoveného dne veškerých radovánek a zábav.

V těch osadách, kde v době smutku připadají posvícení doporučujeme, aby tyto se konaly bez obvyklých zábav aneb byly vyjímečně tohoto roku konány po ukončení smutku.

Správa České matice školské v Polsku.

# Dopisy.

### Tryzna za T G. Masaryka ve Zdolbunově.

Jedna z prvních pořádala česká menšina ve Zdolbunově v den pohřbu panychidu a tryznu za zesnulého Presidenta Osvoboditele.

Za důstojného ticha plnila se místnost školy smutečně vyzdobená, místními uvědomělými krajany. S potěšením konstatujeme, že z místní české inteligence nechyběl nikdo. To svědčí, jak každý plně chápe a cení význam našeho největšího muže, před kterým se poklonil celý kulturní svět.

O presidentu Osvoboditeli za velkého pohnutí přítomných promluvil ř. uč. J. Kosek. Žákovský sbor zapěl za doprovodu sl. J. Křížkové při pianu truchlivou smuteční sbor “Tiše spi sladký sen, tatíčku náš milý“. uč. E. Horák recitoval smuteční básně. Sl. J. Křížková zahrála Chopinův smuteční pochod. Po výňatcích z Masarykova díla byla tryzna hymnami ukončena. Děti pro pohnuti nemohly připravované básně přednésti. Téměř celý program vyslechli přítomní stoje, vzdávajíce tím čest památce zemřelého.

V. K.

### Z Kvasilova.

Dne 21. září v den pohřbu presidenta Československé Republiky T. G. Masaryka spojené spolky v Kvasilově T. i Sokol, Sbor dobrovolných hasičů a Kolo ČMŠ pořádaly společně tryznu za zesnulého T. Masaryka.

V 11 hod. sloužila se v Kvasilovském soboře panychida a odpoledne v smutečně vyzdobeném národním domě konala se tryzna za velké účasti kvasilovských občanů.

### Z Lucka.

Dne 16 září t. r. rozloučili jsme se s naším váženým místopředsedou Odboru České matice školské v Lucku p. Josefem Staňkem na zdejším pravoslavným hřbitově, navždy.

Jmenovaný byl aktivně činným ve všech pracích týkajících se naši menšiny v Lucku, jakož muž jemného a opravdu českého srdce, takže ztrátu v zesnulém budeme silně pociťovati.

Byl příkladem mladšímu pokolení a dej Bůh, aby příklady jeho byly námi mladšími zachovány. Lehké odpočinutí dejž mu o Pane!

Za Odbor ČMŠ v Lucku.
Malinský Josef.

# Kronika.

### 126 nových létadel L. O. P. P.

L. O. P. P. zakoupila letos 126 létadel z drobných sbírek. V neděli 26. září koná se velká letecká slavnost a přehlídka všech těchto letadel ve Varšavě. Slavnosti se zúčastní P. President R. P. a Maršálek Śmigły-Rydz.

### Návštěva min. A. Romána v baltických státech.

Ministr obchodu p. A. Román jede dne 1. října do baltických států k jednání o rozšíření obchodních styků s těmito státy a k projednání transitu obchodních nákladů přes Gdyňu.

**Návštěva Volyňských Trhů.**

Minulou neděli a úterý na pravoslavný svátek, návštěva Volyňských Trhů opět převyšila 20 tisíc po oba dny.

**K Mussoliniho cestě do Německa.**

O cestě ministerského předsedy Mussoliniho do Berlína oznamuje italská tisková kancelář: Dne 24. září odjede Duce do Německa, kde vykoná oficiální návštěvu na pozvání říšského kancléře. Budou jej doprovázeti ministr zahraničních věcí hr. Ciano, tajemník fašistické strany Starace, ministr lidové výchovy Alfieri, zvláštní tajemník Sebastiani a jiní vysocí úředníci. Duce se zdrží jeden den v Mnichově, pak odjede do Meklenburska, kde bude dne 26. září přítomen manévrům německé armády, načež odjede do Berlína, kde zůstane do 29 září.

**Americký pozorovatel v Ženevě.**

Státní departement sděluje, že pověřil diplomatického zástupce Spojených států v Bernu, Lelanda Harrisona, aby byl přítomen schůzi poradního výboru Společnosti národů, který se bude zabývati konfliktem na Dálném východě.

Státní departament také uveřejnil komuniké, které vyslanec Spojených států ve Švýcarsku odevzdal v sekretariátě S. N. Hlavní jeho myšlenkou jest: „Vláda Spojených států jsouc pevně přesvědčena o ceně zásad součinnosti mezi státy, usilujícími o pokojné řešení mezinárodních sborů, jest ochotna věnovati všechnu svou pozornost návrhům, které ji Společnost národů předloží. Nemůže však prozatím vymeziti své stanovisko.“

**Z asturské fronty.**

Havasův dopisovatel oznamuje: Zlepšení počasí umožnilo povstaleckým oddílům, které operují na východním úsekům asturské fronty, aby zesílily svůj tlak a obsadily krajinu, ležící na západ od Sierra do Suera. Povstalci obsadili několik menších vesnic a jsou nyní 7 km od výšiny Covadonga. Jiný oddíl povstaleckého vojska postupoval po pobřeží a musil zdolávat prudký odpor vládního vojska, který později zeslábl. Od severu k jihu povstalecké vojsko se připravuje k útoku na opevněná místa, která vybudovali vládní na okraji Ribadesela Cangas de Onis a výšin Covadonga.

**Francův agent zatčen ve Francii.**

Policie zatkla a uvěznila v Bayoně při francouzsko-španělských hranicích majora námořní služby Francovy armády Troncozo, guvernéra provincie irunské. Zatčený prohlásil, že sice dal podnět k útoku na španělskou vládní ponorku v Brestu, že se však osobně útoku nezúčastnil. Policie soudí, že Troncozo byl hlavou celé rozvětvené sítě různých spiknutí španělských nacionalistů na francouzské půdě a vyslýchá jej i jeho zatčené druhy. Jeho pobočníka Ibaněze pokláda policie za strůjce nedávných pumových atentátů v Cerbére a v Marseille.

V Paříži bylo v noci provedeno asi 60 dalších domovních prohlídek v souvislosti s hledáním pachatelů pařížských pumových atentátů. Jedna osoba byla zatčena.

**Japonci rozvíjejí generální útok.**

Japonské vojenské úřady prohlašují, že 50.000 Číňanů je obklíčeno japonsko-mongolskými vojsky, které podél železnice Pejpin—Sujuan a jiným proudem, který se pohybuje od pohraničního města Hasubu mezi provinciemi Šansi a Sujuan.

Na šanhajské frontě japonské oddíly v úseku Lotienčen rozpoutaly generální útok proti čínským vojskům, která, jak se proslýchá, ustupují směrem ke Kiatinu a Nansianu, na třetí a poslední obranné čáře.

Japonci soudí, že zničením Nankinu se zkrátí trvání nepřátelství, neboť se demoralisuje čínské vojsko, které zůstalo v Šanhaji. Na japonských místech dobře zpravených se prohlašuje, že první bombardovací útoky na Nankin dne 14. a 15. září neměly předem vytčeného cíle a že při nich šlo jen o demonstraci vzhledem k tomu, že japonská admirálska loď byla ohrožena. Nedostatek náležité přípravy způsobil tehdy velké ztráty. Úředně se oznamuje, že bylo zničeno 8 letadel, ale na zpravených místech se uvádí 25. Příští bombardování budou prováděna „chladnokrevně“ po pečlivé přípravě. Asi 100 letadel nejnovějšího typu, jimž bude předcházeti náležitý počet stihaček, zasype Nankin zapalnými pumami. Po zkáze Nankinu přijdou pravděpodobně útoky na Hančeu, až i toto město bude zničeno, a bombardování dvou železničních tratí, vedoucích do Šanhaje, čímž se má znemožniti nebo znesnadniti zásobování čínských vojsk a tak urychliti úplná demoralisace a na konec úplná kapitulace nankinské vlády.

**Vládní krise v Turecku.**

Podle důvěryhodných zpráv z Ankary, nastala vládní krise. Dosavadní ministerský předseda Izmet Inonü a ministr zahraničních věcí Tevfik Ruždi Aras nebudou v nové vládě. Soudí se, že zpráva o krisi kabinetu nebude v Turecku rozšířena, dokud nebude ustanovena nová vláda.

## Země, urvaná moři.

Postavení Holandska není záviděníhodné. Skoro čtyřicet procent jeho půdy leží pod úrovní mořské hladiny a podle geologických pozorování klesá země neustále, průměrně o dvacet centimetrů za sto let. Celá dlouhá staletí vedou Holanďané svůj hrdinský boj proti moři hrázemi, drenážemi a pumpováním vody s pěknými úspěchy.

Avšak nebyli spokojeni s pasivní obranou a tak se rozhodli roku 1920 pro ofensivu proti moři. Vypracovali velkorysý plán, jak odejmouti moři 2.200 čtverečních kilometrů: vysuší se Zuiderské jezero a tím se zvětší plocha celého Holandska o sedm procent! Zatím postavili velkou hráz, která odděluje Severní moře od Zuiderského jezera. Hráz je dlouhá 30 kilometrů; její základy jsou široké 130 metrů a v koruně je místo pro dvoje koleje i pro autostradu, širokou 17 metrů. Ze Zuiderského jezera pak mohli, když hráz stojí, vysušiti malou část, 200 čtverečních kilometrů, zvanou Wieringským mořem. Ta má sloužiti pokusům, jak nejlépe kultivovati půdu, tak silně prosyceno solí. Nyní se oznamuje z Haagu, že letos bylo uvolněno na další práce dva miliony holandských zlatých — asi 6 milionů Zl — a že se zabezpečilo, aby i později se mohlo v práci pokračovati rychle a bez přerušení. Dnešním úkolem jest uzavříti severovýchodní část Zuiderského jezera o výměře necelých 500 čtverečních kilometrů. Proto se musí postaviti mohutná hráz 56 kilometrů dlouhá, od friesského města Lemmeru obloukem na jih, potom na jihovýchod a východ až do ústí řeky Vechte. Nově vzniklé jezero bude postupně vysušeno třemi mocnými čerpacími stanicemi. Náklad na tyto práce se odhaduje na 230 milionů Zl. Za to se opatří prací 5500 lidí na pět roků a získají se lány nové země.

Potom se bude vysušovati západní a jižní část Zuiderského jezera. Z původní rozlohy 5500 čtverečních kilometrů zbude jenom 3300 čtverečních kilometrů jako Ijsselský záliv za zmíněnou už hrází, která uzavírá přístup do „bývalého“ Zuiderského jezera a dva veliké kanály. Jeden povede k Amsterodamu, jeden k dnešnímu ústí řek Vechte a Ijssel. Vysušená místa v okolí Amsterodamu budou pět a půl metru pod hladinou mořskou, při ústí obou řek čtyři metry.

Tak bude skončeno veliké dílo. Holanďané se právem chlubí a zdůrazňují, že si dovedou dobývati novou zemi vytrvalou prací mírovou bez barbarské války. Výběr.

Hlubokým žalem sklíčení, podáváme truchlivou zprávu o náhlé smrti naši jediné dcerušky, 14-ti leté Emilky Hnízdilovy. Po těžkém třídenním zápase povolal Bůh k sobě našeho milovaného andílka a zanechal nás truchlící v nesmírném bolu.

Otec, Matka (z rod. Mendlíkových) a Bratr Vláďa.

Ledochovka.

## Ženská hlídka.

**Masaryk a ženy.**

Masaryk při svém velikém poslání

politickém a kulturním našel vždycky vřelé ocenění ženy a její práce.

Kořen zla viděl ve starém pojetí domácnosti a manželství. Horuje se o domácnosti a myslí se na kuchyni. „Ano, bude domácnost a bude něco, o čem nemáme ani potuchy, až muž a žena si budou rovni, domácnost teprve bude, až muž snese, aby jeho žena byla stejně samostatná, jako on...“ „Nejsou to slova, která ještě dnes vyprovokují některého manžela? Ale možná, že ani všechny ženy nepočítají s některými novými úkoly. Je-li však rodinné ovzduší něco víc než trochu komfortu a prostřený stůl, tedy nestačí ani, je-li žena jen služkou a kuchařkou nebo manželkou. Je především samostatným člověkem, osobností, která dovede svému muži rozumět a jej po případě podepřít. A za tímto pevným mravním přesvědčením o ženě jeví se nám jasně obraz ženy statečné a věrné, která vskutku nesla osud se svým mužem a neselhala ani ve chvíli největších úzkostí.

Masaryk nikdy nesdílel obav a strachu, že žena, dostane-li se jí vzdělání, začne-li se zajímat o veřejný život anebo bude li výdělečně činná, že se zpronevěří svému přirozenému poslání, že zapomene na domácnost, že zanedbá děti a přestane se starat o kuchyni. Ale tyto otázky technické přenechával době, jak je vyřeší anebo jednotlivým ženám, čemu dají přednost, zaměstnání doma nebo mimo domov. Vždycky jen pobízel: „žena musí být aktivní, musí vystupovat veřejně, a k tomu je potřeba, aby přestala být zakřiknuta starosvětskými muži a ženami.

Masarykovi v celé ženské otázce šlo především o napravení křivd, o větší spravedlnost a mravnost. A proto nepřehlédl její význam ani uprostřed svých jiných z větších úkolů.

S. H. Z.

## Hospodářský zpravodaj.

### Uložení ovoce přes zimu.

Jablka, určená k uchování přes vánoce, po př. do jara musí býti opravdu odrůdově trvanlivá, tedy odrůdy zimní, dále dobře přebraná, aby jen zcela zdravé, bezvadné ovoce se ukládalo. Místnost budiž zaručeně bezmrázná, nepříliš suchá, ale nikoli vlhká tak, aby snad se jevila vlhkost na stěnách. Jablka ukládáme nejlépe na jednoduché dřevěné police snadno přístupné, aby bylo možno uložené ovoce pohodlně přehlížeti. Jablka klademe většinou jednovrstevně kalichem vzhůru, hrušky opět kalichem dolů a stopkou navch. Před uložením ovoce doporučuje se omytí police slabým roztokem modré skalice, nebyly-li snad zcela nové nebo čisté. Hrušky jsou choulostivější a vyžadují stálé a pečlivé prohlídky, nejméně jednou v 5—8 dnech. Z jablek se hodí k uložení tyto odrůdy (v bezvadných exemplářích): Panenské, Zimní parmena, Baumannova reneta, Parkerovo (kožená reneta), Boikovo, Kanadská reneta (zvaná též Kmínová) a Ontario. Uschování hrušek je značně obtížnější a jsme často rádi podaří-li se nám v ovocné komoře, kde teplota nemá stoupnouti přes 10 stup. C. několik pěkných plodů uchovati alespoň do vánoc.

Uchovávání ovoce na půdě pod slamou neskýtá oné záruky bezpečnosti jako dobrá, polosvětlá komora ovocná. Jednak se zde ovoce kupí v několikanásobných vrstvách a tím se vystavuje pravděpodobnější zkáze v okolí nahnilých plodů, jednak se málo dbá příkazu, aby každá odrůda ovoce se ukládala samostatně, nikoli ve směsi s jinými odrůdami, zpravidla nesoučasně zrajícími. Také vniknutí myší a při krutých mrazech i citelnější namrznutí, hlavně hořejších vrstev, je tu snáze možneé než v ovocné komoře. Vlhké sklepy, zvláště ty, kde se ukládají brambory a zelenina, nehodí se pro ovoce. V místnostech zcela suchých ovoce záhy vadne a scvrkává se, stávajíc se málo šťavnatým, po případě houževnatým a nechutným.

### CENY OBILÍ.

Záznam 20.IX. volyňské plodinové bursy.

| | | |
|---|---|---|
| Žito | zl. 21.50 | za 100 kg |
| Pšenice | „ 27.— | „ |
| Ječmen | „ 17.50 | „ |
| Oves | „ 18.— | „ |
| Hrečka | „ 20.— | „ |
| Proso | „ 18.50 | „ |
| Řepák | „ 56.— | „ |
| Hrách | „ 30.— | „ |
| Seno | „ 10.— | „ |
| Mák | „ —.— | „ |
| Jetel bílý | 160.— | „ |

268.

v saloně, až hrabě sdělí obsah listu Arturova. Byl krátký, sice srdečný, ale dalo se z něho vyčísti, že mezi řádky skrývají se výčitky.

„Bohudíky podařilo se mi vybřísti ze všech zběhnuvších se nehod a dnes jsem dokončil hlavní uspořádání svých záležitostí. Našel jsem výhodný úvěr, za jehož pomoci znovuzřídím svůj statek a jakmile vše ještě bude opraveno, pronajmu dvory výhodně. Nájemné stačí na umořování dluhů, výtěžek z lesů poskytne mi dostatečnou rentu. Jsem pln různých starostí, začínám opravovati zámek i dvory a běhám po dvořích, jak jsem vídal strýčka v Červené běhávati. Lituji nyní často, že nechodíval jsem tehdy s ním. Byl bych se lecčemu naučil, co mi nyní schází. Prvé dny, když se přede mnou otevřel obraz lupičského hospodaření bývalého vrchního, byl jsem opravdu malomyslný. Živé duše jsem neměl nablízku, jež by mě nebyla povzbudila a potěšila a teprve jako zázrakem jsem nejhorší včasně přeskočil, upozorněn byv dobrým a poctivým služebníkem nadlesním. Ten vede nyní se mnou správu statku, oba jsme od svítání do pozdní noci na nohou a nepotká-li mne nějaká nenadálá nehoda, doufám, že ode dneška za rok budu moci směle říci, že stojím na svých nohou a že se na ně mohu spo-

265.

„On nepřijde a bude ztracen.“

„Ať je tedy ztracen. Ostatně stále tvrdíš, že neposlechne. Jak to můžeš tvrditi? Budeš mu to snad raditi?“

„Buď bez starostí, nebudu se míchat mezi něj a tebe, protože bych nezdar odnesl já. Učiním, jak si přeješ, ale dříve než dopis odešlu, dobře si rozmysli co děláš. I já bych rád viděl, aby se s Alicí oženil, když však jí nemá rád, proč ho k ní nutiti? Byl by s ní nešťasten a ona s ním také, a toho si přece nepřeješ.“

„Nepoučuj mne, rozumím také něčemu a budu se říditi svým rozumem. Jen piš, aby přijel. A to ti povídám, že nestrpím, abys mu dával nějakou radu nebo sliboval pomoc.“

„Stane se, jak poručíš. Máš větší lásku k cizím než k svému a je ti milejší neústupnost než blaho jediného synovce. Mám psáti dopis hned?“

„Bude nejlépe, když hned odpovíš, aspoň nebudeme dlouho v nejistotě.“

Hrabě se podivně usmál a vzav dopis odešel do kanceláře. Dlouho se mu nechtělo do psaní, potom však mávnuv rukou, napsal Arturovi, že mu písemně žádné rady nemůže dávati, aby přijel do Červené, kde se mu dostane ochotné pomoci a rady. Když dopis uzavřel, ještě chvíli seděl a přemýšlel. Potom,

## Různé zprávy.

### Použití kaseinu v Německu a Italii.

Jak známo, používalo se v posledních letech kaseinu jako suroviny pro nejrůznější účely. Nejznámější je výroba galalitu z kaseinu, zpracovávaného hlavně na knoflíky. Největší část německého kaseinu do Německa dováženého je zpracovávána na polévkové kostky. Pro tento účel spotřebuje se ročně 10—15 milionů litrů odstředěného mléka a kromě toho 17·750 tun kaseinu se dováží z ciziny, zejména z Argentiny. Pro svoje potřeby by Německo mělo dostatek odstředěného mléka, aby vyrobilo toto množství. Německo má k disposici ročně 9 miliard litrů mléka, z nichž 2,5 miliardy je věnována na výrobu různých sýrů a pod.

Kaseinu se dnes v Německu používá ve velkých množstvích při stavbě letadel jako lepidla a jako náhražky za jiná olejnatá barviva, která nemohou býti dovážena z ciziny. Kromě toho z kaseinu jsou vyráběny různé barvy. V Italii se z kaseinu dělají nové tkaniny a různé země si již koupily italské patenty. V tovární výrobě jsou ovšem stále různé potíže, které je nutno odstraniti, a také cena této umělé vlny je stále příliš vysoká. Celá italská výroba "lanitalu" činí dnes 1.200—1.500 tun. Je tedy také v Italii oblek z mléka si možno koupiti pouze za drahé peníze a je doposud vzácností.

### Žralok unesl rybáře.

Na západním pobřeží Skotska bojovali dva rybáři v malém člunu s obrovským žralokem, který zasažen harpunou, vlekl člun 24 hodin za sebou a urazil trať v délce 100 mořských mil. Délka žraloka byla odhadnuta na deset metrů a váha asi na deset tun. Zmizel s člunem s takovou rychlostí, že větší čluny nebyly s to jej pronásledovati. Byly proto vyrozuměny pobřežní stanice, odkud vzlétla ihned tři letadla a objevila člun s oběma rybáři již na cestě do Atlantického oceánu. Krátce před tím se vzdal žralok svého boje s rybáři mohli býti i se svou kořistí dopraveni do Cambell Tovn, kde byli obyvatelstvem nadšeně uvítáni.

### Pětikilový žampion.

Jak sdělují časopisy, našel jeden pasák ovcí v okolí Vršce (Jugoslavie.) žampion, který vážil 5·70 kg. Žampion měl krátkou nohu a klobouk velký jako pecen chleba sahal až k zemi. Okolo byle ještě několik exemplářů této houby.

### Obrovská mapa Spojených států.

Zemědělský departement Spojených států pracuje od r. 1934 na zhotovení gigantské fotografické mapy. Snímky se pořizují s aeroplánů. Přes 50 leteckých společností je zúčastněno na tomto podniku. Celý štáb geografů a topografů je zaměstnán studiem a pořádáním zasílaných fotografií.

Třetina mapy je již hotova. K ukončení celého díla bude však třeba ještě asi 4 až 5 let. Celková potřeba fotografických snímků je odhadnuta na dva a půl milionů. Mapa obsáhne plochu tří milionů čtverečních mil a bude na ní vidět každý dům Severní Ameriky. Náklad na zhotovení mapy převýší třicet milionů dolarů.

### Kolik utratí Američané v Evropě.

Podle právě vydané zprávy amerického obchodního departamentu utratí turisté ze Spojených států v Evropě za tento rok obrovskou sumu asi 3·5 miliard Zl.

Tato číslice jest také nejvyšší od roku 1930, kterou přesahuje o 100 milionů dolarů; proti poslednímu předkrisovému roku jest však stále ještě nižší o 200 milionů dolarů, t. j. o více než 1 miliard Zl.

Naproti tomu zesílil také příliv cizinců do Ameriky, kteří rovněž vydali nemalou částku peněz na území Spojených států. Přesné cifry však nejsou ještě známy. V roce 1936 utratili návštěvníci v U. S. na 700 milionů Zl.

### Ještě před sto lety.

Ještě před sto lety nebylo ve Spojených státech ani jedné veřejné knihovny, skoro všechen nábytek se dovážel z Anglie, měděné doly v Connecticutu sloužily za vězení, byla jen jedna továrna na klobouky — třírohé, každý gentleman nosil hůlčičku a pudroval si vlasy, porculánové talíře nikdo nechtěl, protože po nich ztrácely nože ostří, ve Virginii byla pětina obyvatel celé země, kdo se posmíval knězi nebo kritisoval kázání, dostal pokutu, dopravu mezi New-Yorkem a Bostonem měly na starosti dva do-

266.

jako by se k něčemu rozhodl, počal psáti druhý dopis, jejž adresoval velkostatkáři v sousedství Ředhoře. Žádal ho, aby pátral po majetkovém stavu Artuvově a kdyby snad viděl, že mu hrozí katastrofa, aby mu bez meškání napsal a v případu potřeby, aby bez odkladu zakročil, jelikož on, hrabě, nemíní nechati k nejhoršímu.

Teď teprve se uspokojil a odeslav oba dopisy, spokojeněji se vracel k hostům. Našel u hraběnky pouze Alici, Rotborn prý, jak hraběnka sdělovala, omluvil se nutnými dopisy a naléžá se ve svém pokoji. Hrabě byl znepokojen, protože tušil pletichářství Rotbornovo, spoléhaje se však na známého, jehož o dohled žádal, byl si jist, že bez jeho vědomí nic se nestane, co by bylo Arturovi osudným.

Alice v přítomnosti hraběnky se opravdu osvěžila. Viděla hraběnčino pevné rozhodnutí Artura k rozumu přivésti, a protože také hraběnka líčila celou známost Arturovu jako mladické, nic neznamenající poblouzení, začala doufat, že se k ní hříšník vrátí. Její odvaha stoupala, když po chvíli přišel také její otec a z jeho výrazu seznala, že je vesel a pln pevné naděje.

Hrabě se divil, jak Alice ku podivu zněžněla a oživla a jak všecka její chladná

267.

upjatost, kterou dříve na ní pozoroval a která i jemu druhdy se nelíbila, ustoupila jakési srdečnosti, jímala. Opravdu škoda, že zde Artur není, nebo že nebývala dříve k němu taková. Nebylo by možné, aby si ji byl takovou nezamiloval. Žertoval tedy s ní a byl tak pozovný, až hraběnka několikrát káravě naň pohleděla.

S příchodem hostí celý zámek oživl a také hraběnka nutila se k veselejšímu tónu a většímu pohybu. Denně vyjížděla s Alicí na procházku a u večer hrávala s ní a s Rotbornem whist. Jen hrabě nedával se vyrušit ze svého obvyklého zaměstnání a byl většinou v kanceláři nebo venku buď v cukrovaru nebo ve dvorech.

Ale všichni bez rozdílu čekali netrpělivě odpověď od Artura.

Nepřicházela hodně dlouho a Alice počínala býti smutnější a zamlklejší. Rotborn denně čekal dychtivě na docházející dopisy a posílal téměř denně telegramy, jimž ani na poště, ani lokaj, který je donášel nerozuměli. Konečně jednoho dne došla odpověď od Artura a v zápětí za tím přijel k zámku kočár, z něhož vystoupil neznámý pán, který se ptal po Rotbornovi.

Rotborn poručil lokajovi, aby pána zatím uvedl do přijimacího pokoje a sám čekal

stavníky, nádeník s denní mzdou dvou šilinků byl královský placen, v Bostonu a Nev Yorku stál ještě pranýř a kůl hanby, knoflíků bylo málo a byly drahé, kalhoty se připínaly tkaničkami nebo sponkami řem slníci nosili uniformy z kožených kalhot, kostkované košile, červené f anelové kaza ky a tříroháho klobouku hlavní potravou po celý rok bylo hovězí, vepřové, solené ryby, brambory a kukuřičná kaše.

**V čem Čína učinila největší pokrok.**

Ve stavbě silnic. Za posledních pět let jich vystavěla celkem 75.000 km. Dnes zde vidíme rušné autobusové linky, na nichž je pravidelná doprava mezi městy, která po mnoha století o sobě sotva věděla, poněvadž cesta z jednoho do druhého trvala tolik dní, co dnes hodin. Jedeme-li po těchto silnicích, uvidíme často kamenné nebo cementové věže, které jsou v dobách, kdy je toho třeba, obsazeny strážemi s kulomety, vysilačkou a zásobou střeliva. Objeví-li se na blízku tlupa lupičů nebo komunistů, vypukne-li revoluce nebo je-li jinak ohrožen veřejný pořádek, přivolá stráž vysilačkou na pomoc letadla pozorovací i stíhací, a za nějakou chvíli už tu jsou i pancéřová auta a nákladní vozy s vojskem, jež má zavést klid a pořádek.

Poněvadž země neměla prostředků na stavbu železnic a úvěr k tomu účelu nemohla sehnat, zřizovalo vojsko vlastní spojovací cesty hlavně nucenou prací. Po těchto rychle položených cestách jezdí dnes automobily ze západních zemí, zatím co jim nad hlavou létají stroje zkázy a smrti, které připomínají obyvatelům podrobených provincií jejich povinnosti vůči novému panstvu.

Adresa redakce a administrace: Kwasiłów na Wołyniu. Tiskne a vydává Vydavatelství a tiskárna „Hlas Volyně“ spol. s r. o. Odpovědný redaktor V. Perný. Roční předplatné 10 zl., čtvrtletně — 3 zl. Do zahraničí o 2 zl. 50 gr. ročně více. Cena inserátu: vel. 1/12 zadních stránek 6 zl. za jednou. V předu o 50%, dráže. Při delší inserci značná sleva.